

ОКРЕМА ДУМКА

судді Конституційного Суду України Саса С.В. стосовно Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 49 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень частини другої статті 135 Житлового кодексу Української РСР

Конституційний Суд України (далі – Суд) 20 грудня 2019 року ухвалив Рішення № 12-р/2019 у справі за конституційним поданням 49 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень частини другої статті 135 Житлового кодексу Української РСР (далі – Рішення).

Суд визнав такими, що не відповідають Конституції України (є неконституційними), положення частини другої статті 135 Житлового кодексу Української РСР (далі – Кодекс), згідно з якими до членів житлово-будівельного кооперативу приймаються громадяни, які постійно проживають у даному населеному пункті (якщо інше не встановлено законодавством Союзу РСР і Української РСР) і перебувають на обліку бажаючих вступити до житлово-будівельного кооперативу та внесені до єдиного державного реєстру громадян, які потребують поліпшення житлових умов або користуються правом позачергового прийому до членів кооперативу, а також громадяни, зазначені в частині першій статті 143, частині другій статті 145 і частині першій статті 146 Кодексу.

На підставі статті 93 Закону України „Про Конституційний Суд України“ викладаю окрему думку стосовно Рішення.

На моє переконання, Суд формально підійшов до вирішення питання, яке було предметом конституційного контролю у цій справі, визнавши неконституційними положення, які не можуть застосуватись за існуючого правового регулювання щодо створення та діяльності кооперативів.

Кодекс, главою 5 якого встановлено порядок і умови забезпечення громадян жилими приміщеннями в будинках житлово-будівельних

кооперативів і користування ними, прийнятий у 1983 році. Господарський кодекс України, Закон України „Про кооперацію“ від 10 липня 2003 року № 1037–IV зі змінами (далі – Закон № 1087), які прийняті пізніше, по-іншому регулюють порядок діяльності кооперативів.

Відповідно до частини першої статті 94 Господарського кодексу України, який набрав чинності з 1 січня 2004 року, кооперативи як добровільні об'єднання громадян з метою спільного вирішення ними економічних, соціально-побутових та інших питань можуть створюватися у різних галузях (виробничі, споживчі, житлові тощо); діяльність різних видів кооперативів регулюється законом.

Згідно із Законом № 1087 кооператив – це юридична особа, утворена фізичними та/або юридичними особами, які добровільно об'єдналися на основі членства для ведення спільної господарської та іншої діяльності з метою задоволення своїх економічних, соціальних та інших потреб на засадах самоврядування (абзац третій статті 2); за напрямками діяльності кооперативи можуть бути, зокрема, житлово-будівельними (частина друга статті 6); членами кооперативу можуть бути громадяни України, іноземці та особи без громадянства, юридичні особи України та іноземних держав, що діють через своїх представників, які внесли вступний внесок та пай у розмірах, визначених статутом кооперативу, додержуються вимог статуту і користуються правом ухвального голосу (частина перша статті 10); кооперативи та кооперативні об'єднання, які створено до набрання чинності Законом № 1087, зобов'язані протягом року з дня набрання чинності Законом № 1087 привести свої статuti у відповідність із Законом № 1087 (пункт 2 статті 41 „Прикінцеві положення“).

З положень Господарського кодексу України щодо діяльності кооперативів, Закону № 1087 вбачається, що вимоги щодо постійного проживання у певному населеному пункті для вступу до житлово-будівельного кооперативу немає.

Суд у Рішенні від 3 жовтня 1997 року № 4-зп зазначав, що конкретна сфера суспільних відносин не може бути водночас врегульована однопредметними нормативними правовими актами однакової сили, які

за змістом суперечать один одному; загально визнаним є те, що з прийняттям нового акта, якщо інше не передбачено самим цим актом, автоматично скасовується однопредметний акт, який діяв у часі раніше (абзац п'ятий пункту 3 мотивувальної частини).

Отже, до відносин у сфері діяльності житлово-будівельних кооперативів з дня набрання чинності Законом № 1087 не можуть застосовуватися положення Кодексу, які не узгоджуються з вимогами Закону № 1087. Зазначене підтверджується статтею 41 „Прикінцеві положення“ Закону № 1087.

Крім того, відповідно до частини другої статті 135 Кодексу до членів житлово-будівельного кооперативу приймаються громадяни, які постійно проживають у даному населеному пункті (якщо інше не встановлено законодавством Союзу РСР і Української РСР). Із наведеного вбачається, що законодавством встановлено інший порядок вступу осіб до житлово-будівельного кооперативу, ніж передбачено оспорюваними положеннями Кодексу. Тому вимога щодо постійного місця проживання у певному населеному пункті для вступу до житлово-будівельного кооперативу за своєю суттю є нікчемною.

Суд, визнавши неконституційними положення частини другої статті 135 Кодексу і не зазначивши про незастосовність інших положень Кодексу, які регулюють діяльність житлово-будівельних кооперативів по-іншому, ніж у законодавстві, прийнятому пізніше, по суті „дозволив“ застосовувати положення Кодексу і „породив“ ще більшу юридичну невизначеність у цьому питанні.



Конституційного Суду України

С. В. САС